

स्तनपान

दुधले स्तन भरिनु

संकेत र लक्षण। रोकथाम। उपचार

शिशु जन्मेको १ साता पछाडि दुधको आयतन बड्नु र धेरै दुध बन्नु साधारण हो। यदि, शिशुले न्यामित र उत्तम स्तनपान गरेमा स्तनको भरीभराउ अवस्था २४ घण्टामा घट्दै जान्छ।

यदि स्तनको भरीभराउ अवस्था कम भएन भने, स्तनको अवस्था कडा, सुनिए जस्तो, दुखेको र असजिलो गरी भरीएको अनुभव हुन्छ।

निवारण/रोकथाम

- शिशु जन्मेको पहिलो घण्टामा स्तनपान गराउने।
- शिशुले भोक लागेको लक्षणहरू देखाएमा स्तनपान भरपुर गराउने।
- शिशुलाई पटक-पटक गरी २४ घण्टामा ८-१२ पटक खुवाउने र नछुटाइ रातमापनि खुवाउने, रातमापनि ।
- शिशुलाई सजिलो र सहि तरिका अपनाइ बोक्ने र स्तनपान गराउने। सुरुमा दुध खुवाउँदा तपाइको स्तनहरू दुख्ने र असजिलो अनुभव भएतापनि, निरन्तर स्तनपान गराउँदा, समस्यहरू क्रमश घट्दै जानेछन् ।
- पहिलो स्तन चुसाइ सकेपछि मात्र अर्को स्तन चुसाउने। शिशुले दोस्रो स्तन चुस्न चहादेनन्। तर अर्को पटकमा दोस्रो स्तनलाई पहिला चुसाउने।
- जन्मेको पहिलो साताहरूमा शिशुलाई शान्त राख्ने पेसिफायर प्रयोग नगर्ने।
- स्वास्थ्य सेवकले जानकारी नगराएसम्म, शिशुलाई स्तनपान बाहेक अन्य खानेकुराहरू नदिने।
- यदि शिशुले दुध खान नसकेमा, हातले या ब्रेष्ट पम्पको सायताले दुध पुरै दुहुने।
- यदि बच्चा लाइ दुध छुटाउनु परेमा, क्रमश बिस्तारै गर्ने।

संकेतहरू र लक्षणहरू

- स्तनहरू भरी, कडा, दुख्ने र छुँदा न्यानो हुन्छन्।
- छाला तन्केर स्तनहरू तनक्क र चमकदार देखिन्छन्।
- स्तनको मुन्टो तन्केर ठुलो र च्याप्टो हुन्छ र त्यस कारण, शिशुलाई स्तनपान गर्न गाहरो हुन्छ।
- तपाइलाई हल्का जोरो आउन सक्दछ।

उपचार

- दुध खुवाउने अगाडि स्तनलाई हल्का थिचेर दुध निकाल्ने। त्यसो गर्दा शिशुले स्तनको मुन्टो उनको मुखमा राखी स्तनपान गर्न सजिलो हुन्छ।
- दुध बग्नु सजिलो होस् भनेर शिशुलाई स्तनपान गराउनु अगाडि स्तनमाथि न्यानो भिजाएको कपडो राख्ने।
- शिशुलाई दुध खुवाएका समयमा स्तनलाई हल्को माथिस गर्न जस्तै गर्दा शिशुलाई चुस्न प्रेरणा बढ्दछ।
- सजिलोकालागि
  - न्यानो धारामा नवाउने क्रममा, दुध दुने।
  - स्तनपान गराइसकेपछि पनि भरी अनुभव भएमा दुधलाई हातले या ब्रेष्टपम्पको सायताले दुने।
  - स्तनलाई चिसो पानी-पट्टि गरेमा दुखेको र सजिलो हुन्छ।
  - सरिरमा नमिल्ने या साँगरो बोडिस नलगाउने जस्तै गर्दा स्तनबाट दुधका धारा बग्ने नालहरूलाई बन्द गर्नेबाट बचाउँदछ।
  - तपाइको डाक्टरलाई दुखाइ कम गर्न औषधी माग्ने।

यदि तलका समस्यहरू देखापरेमा, स्तनपान विशेषज्ञलाई सम्पर्ग गर्ने:

- माथि जनाइका उपायहरू अपनाउदापनि २४ घण्टाभित्रमा स्तनबाट दुध घटेन र दुखाइ बढ्न थालेमा।

- शिशुलाई स्तन चुस्न समस्य भएमा या स्तनपान गराउदा तपाइलाई दुखाइको अनुभव भएमा।

यदि यस्तो समस्य भएमा डाक्टरलाई सम्पर्ग गर्ने:

- तपाइलाई मस्टिटिस या स्तन सुनिएको लक्षणहरू(रातो, दुख्दै गरेको स्तन र १००.६ डिग्री तापक्रम) देखापरेमा।

- तपाइको बच्चाको बारेमा थप जिज्ञासा भएमा

MISSOURI DEPARTMENT OF HEALTH AND SENIOR SERVICES
WIC and Nutrition Services

P.O. Box 570 Jefferson City, MO 65102-0570 573-751-6204
समान अवसर सकारात्मक कार्य रोजगारदाता। सेवा वनि भेदभाव प्रधान गरदछ।

health.mo.gov/living/families/wic